

راهنمای تحریر و تنظیم دفتر مشاغل (درآمد و هزینه)

سازمان امور مالیاتی

راهنمای تحریر و تنظیم دفتر مشاغل (درآمد و هزینه)

- هدف -

الف) ارایه خدمات آموزشی به مودبان

ب) تسهیل اجرای مقررات قانون مالیات‌های مستقیم و قانون مالیات بر ارزش افزوده

ج) تهیه و در دسترس قرار گرفتن نمونه دفتر درآمد و هزینه و ارایه الکترونی مناسب جهت چاپ

- دامنه کاربرد -

صاحبان مشاغل موضوع بند (ب) ماده ۹۶ قانون مالیات‌های مستقیم (به شرح پیوست شماره ۱)

- مراجع -

قانون مالیات‌های مستقیم

قانون مالیات بر ارزش افزوده

آییننامه مریبوط به روش‌های نگهداری دفاتر و اسناد و مدارک و نحوه ثبت وقایع مالی و چکوئی تنظیم صورتهای مالی نهایی

مودی گرامی:

سال، امکان‌پذیر باشد.
پیشنهاد می‌گردد قبل از تحریر سرگوشه ثبت، مفاد این راهنمای دقت مطالعه نموده و بر اساس آن می‌دارت به تنظیم دفتر نمایید.
شایان ذکر است بخشی از مقررات و قوانین مرتبط از قبیل هزینه‌های قابل قبول، آییننامه تحریر دفاتر و استهلاکات برای اطلاع و بهره‌برداری لازم یادآوری گردیده است.

سازمان امور مالیاتی کشور

همانطور که میدانید شغل شما در ردیف مشاغل موضوع بند (ب) ماده ۹۵ قانون مالیات‌های مستقیم قرار دارد و براین اساس لام است، فعالیتهاي مالی خود از قبیل خرید کالاها و ارایه خدمات، انجام هزینه‌های روزمره واحد کسبی، فروش کالاها و ارایه خدمات، تحصیل داراییهای استهلاک پذیر و مالیات بر ارزش افزوده، به ترتیب تاریخ وقوع در آن ثبت نمایید تا طبقه‌بندی و تاخیص حساب‌های موصوف برای تنظیم حساب درآمد و هزینه در پایان

راهنمای تحریر و تنظیم دفتر مشاغل (درآمد و هزینه)

شده طرف یکسان قبل استفاده نمایند، مگر اینکه در اثناء سال به علت تمام شدن دفتر نیاز به دفتر جدید باشد که در این صورت مجاز هستند دفتر جدید اعضاء و ثبت نمایند.

مودیانی که ملزم به استفاده از سامانه صندوق فروش (pos مکانیزه فروشگاهی) پا رایانه دارای سیستم نرم افزار فروشگاهی شده اند با می شوند و مودیانی که از سایر سیستم های الکترونیکی استفاده می نمایند، موظفند حداقل ماهی یکبار خلاصه عملیات داده شده به مشینهای الکترونیکی را در دفتر مشاغل حسب مورد نیت نکند.

مشخصات ساخت افزار و نرم افزار مورد استفاده صندوق فروش پا رایانه دارای سیستم نرم افزار فروشگاهی براساس انتیمه اجرایی ۷۶ قانون نظام مستقی خواهد بود. مودیان استفاده کننده از سیستم های الکترونیکی به منظور تسهیل رسیدگی پاید آین نامه ها با دستور العمل های کارماشیں و برنامه های آن و نحوه کار با نرم افزارهای مالی مورد استفاده را در اختیار ماموران رسیدگی قرار دهند.

مذر حساب عبارت از مستنداتی است که بیانگر وقوع یک یا چند فعالیت پا رویاد مالی یا محاسباتی بوده و دفتر بر مبنای آن تنظیم و تحریر میگردد. در صورتی که مودی فعالیت خود را در اثناء سال آغاز نموده باشد تأخیر ثبت دفتر از تاریخ شروع فعالیت تا سی روز مجاز خواهد بود.

چنانچه در ثبت ارقام اشتباہی صورت گرفته باشد کاشیدن خط قمزبر روی رقم قبلی (به طوری که خوانا بماند) میتوان نسبت به ثبت رقم صحیح در ذیل آن اقدام نمود.

مشخصات و مراحل نهیه، اضاء و ثبت دفتر مشاغل (درآمد و هزینه)

دفتر مشاغل (درآمد و هزینه) دفتری است که قبل از ثبت هر گونه عملیات مالی، از طرف اداره امور مالیاتی ذیربیط اضاء و ثبت گردیده و به فارسی تحریر شده باشد و حداقل دارای ستونهای برای درج ردیف، تاریخ، شرح معاملات، مشخصات مذر، خرید، هزینه، درآمد/فروش و داراییهاستهای کپیر، مالیات و عوارض پر ارزش افزوده عرضه کالا / ارایه خدمت باشد و معاملات مذکور به ترتیب تاریخ وقوع در آن ثبت گردد به طوریکه در پایان سال با فصل حسب موده، تعیین جمع درآمد و هزینه شعلی و مالیات پر ارزش افزوده و تنظیم حساب درآمد و هزینه، ازان امکانپذیر باشد.

مودیان مشمول بند ب ماده ۹۵ قانون مالیات های مستقیم مکلفند نسبت به نهیه دفتر مشاغل، به همراه راهنمای و پیوستهای ضمیمه آن اقدام و سپس با مراجعة به اداره امور مالیاتی ذیربیط ضمن تکمیل فرم پیوست شماره ۶۴، تقاضای کتبی خود را برای اضاء و ثبت دفتر مشاغل تسلیم نمایند. توصیه میشود مجتمع امور صنفی یا اتحادیه های مریوط، هماهنگی و مساعدت لازم را درخصوص نهیه دفاتر به عمل آورند.

اداره امور مالیاتی طرف همان روز مراججه نسبت به دستور ثبت تقاضای مودی و تکمیل جدول پیوست شماره ۷ و ثبت اضاء و تحويل دفتر به موده اقدام خواهد نمود.

این گروه از مودیان می بایست برای هر سال مالی فقط از دفتر اضاء و ثبت

۳- شرح :

در این سنتون سچو مختصه از فعلیات های انجام شده درخصوص خرید، هزینه، درآمد/فروش، خرید دارایی های استهلاک پذیر، مالیات و عوارض ارزش افزوده خرید/هزینه / دارایی و مالیات پر ارزش افزوده عرضه کالا / ارایه خدمت درج میگردد.

۴- مشخصات مذر :

عبارت است از مستندات معاملات انجام شده از قبل صورت حساب فروش پا خرید کالا و خدمات، مذر هزینه و استند مریوط به خرید و فروش دارایی که دفاتر بر مبنای آن تنظیم و تحریر میگردد.

۵- خرید :

در این سنتون قیمت خرید کالا و یا مواد مصرفی در تولید کالا و خدمات ثبت می شود.

۶- هزینه :

در این سنتون کلیه هزینه هایی که منحصر امریوط به تحصیل درآمد در دوره مالی مریوط باشد، تحت عنوانین ذیل طبقه بندی می شود:
هزینه های حقوقی و دستمزد؛ اجاره محل؛ استهلاک داراییها؛ بیمه داراییها؛
حمل و نقل؛ آب و برق و گاز و تلفن و سایر هزینه ها.

راهنمای تحریر و تنظیم دفتر مشاغل (درآمد و هزینه)

نحوه تحریر و تنظیم دفتر مشاغل (درآمد و هزینه)

۱- ردیف :

هر گونه درآمد و هزینه، خرید و فروش داراییهاست قابل استهلاک و مالیات و عوارض ارزش افزوده حسب موده و به ترتیب تاریخ وقوع می باشد با توجه به توضیحات ذیل در دفتر مشاغل ثبت شود و در صورتی که منکر به استاد و مادر باشد مستندات مریوط، به ترتیب شماره ردیف دفتر و به تجویی که برای رسیدگی ماموران مالیاتی قابل استفاده باشد نگهدازی شود.

۲- تاریخ :

در این سنتون، تاریخ معاملات در همان روز وقوع به ترتیب زمان وقوع و انجام درج میگردد.

۷- درآمد / فروش:

در این ستون فروش با درآمد حاصل از خدمات انجام شده اعم از نقدی یا غیرنقدی (نسبه) ثبت می شود.

۸- دارایی های استهلاک پذیر:

در این ستون آن قسمت از دارایی ثابت (از جمله ساختمان، ماشین آلات، وسایط نقلیه، اثاثیه و نظرپردازها) که برای استعمال یا گذشت زمان یا سایر عوامل، بدون توجه به تغییر قیمتها ارزش آن تقابلی می باشد درج میشود. بطور مثال، چنانچه یک واحد کسبی، یخچال یا رایانهای راجحت استفاده در آن واحد خریداری نماید با توجه به تاریخ خرید مماییست در این ستون درج نماید.

۹- مالیات و عوارض بر ارزش افزوده خرید / هزینه / دارائی:

در این ستون مالیات و عوارض ارزش افزوده پرداختی طبق صورتحساب خرید، با هزینه بالافاصله بعد از خرید کالا یا خدمت، با هزینه مربوط ثبت میگردد.

راهنمای تحریر و تنظیم دفتر مشاغل (درآمد و هزینه)

برخی از مقررات مالیاتی که اطلاع از آن در تحریر دفاتر با اهمیت و موثر

می باشد:

- ۱- در صورتی که دفتر ناقد یک یا چند برگ باشد
۲- عدم ثبت یک یا چند فعالیت مالی در دفتر به شرط احراز
۳- ثبت تمام یا قسمتی از یک فعالیت در حسابه
۴- ثبت تمام یا قسمتی از یک فعالیت بین سطور
۵- تراشیدن و پالک کردن و محو کردن مندرجات دفتر به منظور سوء استفاده
۶- جای سفیدگاه استثنی بیش از حد معمول در صفحات و سفید ماندن تمام
صفحه به منظور سوء استفاده
۷- تأثیر در تحریر دفتر زاید بر حد مجاز مقرر؛ در تصریه های ۲، ۳ و ۴ ماده
۸- آینین نامه مربوط
۹- قانون مالیاتی معتبر ماده ۱۶۹
۱۰- عدم تطبیق مندرجات دفاتر با اطلاعات موجود در سیستم های
کترونیکی در مورد انتخابی که از سیستم های مذکور استفاده مینمایند
۱۱- عدم ارایه آییننامه های دستورالعمل های کارماشین و برنامه های آن و
نحوه کار با آن افزارهای مالی مورد استفاده
۱۲- ثبت هزینه ها و درآمدهای غیر واقع در دفاتر به شرط احراز (توضیح این
که ثبت هزینه هایی که وقوع آن محقق بوده اما به دلایل خاص قانونی، قابل قبول
از بحث مالیاتی نیست و برگشت داده می شود، به منزله ثبت هزینه های غیر واقع
تلقی نمی شود)
۱۳- عدم ارایه یک یا چند جلد از دفاتر ثبت شده (لوگو تابیس)

الف) هزینه های قابل قبول موضوع ماده ۱۵۱ قانون مالیات های مستقیم
و تبصره ۵ ماده ۱۷ قانون مالیات بر ارزش افزوده:

هزینه هایی که در حدود متعارف ممکنی به مدارک بوده و منحصرآ مربوط به
تحصیل دارد صحابن مشاغل در دوره مالی مربوط با رعایت حد نصبهای
مقرر باشد، در حساب مالیاتی قابل قبول خواهد بود. هزینه هایی که حائز شرایط
مذکور در تعریف فوق میباشد عبارتند از:

۱- قیمت تمام شده کالای خریداری شده با مواد اولیه مصرفی در کالا یا
خدمات هزینه حقوق و دستمزد

۲- هزینه اجراه محل

۳- هزینه آب، برق، گاز و تلفن و ...

۴- هزینه استهلاک داراییها ثابت

۵- هزینه بیمه داراییها

۶- هزینه حمل و نقل

آن قسمت از مالیات و عوارض پرداختی موضوع قانون مالیات بر ارزش افزوده
که طبق مقررات، قابل کسر از مالیات های وصول شده با قابل استداد نیست.

سایر هزینه ها

ب) موارد رد دفاتر مشاغل (درآمد و هزینه):

تاختف از تکالیف مقرر در آییننامه مربوط در موارد زیر موجب رد دفتر خواهد
بود:

۶

راهنمای تحریر و تنظیم دفتر مشاغل (درآمد و هزینه)

ارایه دفتر و رعایت سایر مقررات مربوط ضمن ایجاد زمینه تعامل
بیشتر، امکان تعیین درآمد مشمول مالیات واقعی و عدم تعلق جرایم
رافراهم آورند.

ج) سازمان امور مالیاتی کشور امیدوار است صاحبان محترم
مشاغل موضوع بند ب ماده ۹۵ قانون مالیات های مستقیم با تسلیم
اظهارنامه (شامل حساب درآمد و هزینه) در مهلت مقرر قانونی،

پیوست ها :

فهرست صاحبان مشاغل موضوع بند ب ماده ۹۶ قانون مالیات های مستقیم

حساب درآمد و هزینه

جدول صورت اموال و دارایها

جدول مالیات و عوارض بر ارزش افزوده

نمونه فرم مخصوص مشخصات هیئتی شریک / شرکاء مشاغل

نمونه فرم مشخصات شغلی

نمونه فرم مشخصات دفتر

نمونه صفحات دفتر درآمد و هزینه طراحی شده

۷

فهرست صاحبان مشاغل موضوع بند (ب) ماده (۹۵) قانون مالیات های مستقیم

- ۱- صاحبان کارگاه های صنعتی
- ۲- صاحبان مشاغل ساختمانی، تاسیسات فنی و صنعتی، نقشه کشی، نقشه بزرگی، محاسبات فنی و نظارت.
- ۳- چاپخانه داران، لیتوگراف ها، صحاف ها، ازانه دهنده خدمات چاپ و گرافیست ها.
- ۴- صاحبان مرکرات ارتباطات رایانه ای.
- ۵- وکیل کارشناسان، مترجمان رسمی دادگستری، مشاوران حقوقی و اعضای سازمان های نظام مهندسی.
- ۶- محققان، پژوهشگران و کارشناسان آزاد که به تهیه و ازانه طرح های تحقیقاتی اشتغال دارند.
- ۷- دلالان، حق العملکاران و کارگزاران.
- ۸- صاحبان مرکز فرهنگی، هنری، فرهنگسراها، کانون های حرفه ای و انجمن های صنفی تخصصی.
- ۹- صاحبان سینماها، تماشاخانه ها و مکان های تفریحی و وزشی.
- ۱۰- صاحبان مشاغل مطب برداری، دوبلاژ موتناور و سایر خدمات سینمایی.
- ۱۱- پریشکان و دندانپزشکان که دارای مطب مستند و دامپزشکان که به حرفه دامپزشکی اشتغال دارند.
- ۱۲- صاحبان آزمایشگاه ها، رادیولوژیها، فیزیوتراپیها، سونوگرافیها، الکترواسفالوگرافیها، سیتیاسکنهای زیبایی و دیگر ازانه دهنده خدمات بهداشتی و طبی و غیر طبی، صاحبان داروخانه ها اعم از انسانی و دامی، لیزتوارهای دندانسازی، مرکز ترک اعتیاد، موسسات زیبیم و کاشت مو، سازندگان اعصابی مصنوعی، مرکز بینایی سنجی و شنوایی سنجی، مشاوره روانسنجی و روانشناسی، دفاتر خدمات پرستاری، مامانی و مرکز خدمات آمبولانس.
- ۱۳- صاحبان میهمان سراها، میهمان پذیرها و مسافرخانه ها.
- ۱۴- صاحبان تالارهای پذیرایی، رستورانها، تهیه کنندگان غذایی آماده، ازانه دهنده خدمات پذیرایی و کاریه دهنده طوف.
- ۱۵- صاحبان دفاتر استناد رسمی.
- ۱۶- صاحبان تعمیرگاه های مجاز و اتوسوریس ها.
- ۱۷- صاحبان نمایشگاه ها و فروشگاه های انواعی و بینگاه های معاملات املاک و آژانس های کرایه اتومبیل.

۸

راهنمای تحریر و تنظیم دفتر مشاغل (درآمد و هزینه)

- ۱۸- سازندگان و فروشندهان طلا و جواهر
- ۱۹- عاملان فروش و فروشندهان آهنهای، فروشندهان مصالح ساختمانی دارنده عاملیت فروش یا توزیع (سینمان، گچ و سایر مصالح ساختمانی)
- ۲۰- صاحبان دفاتر خدمات ارتباطی (دفتر خدمات مشترکین تلفن همسراه و آژانس های پستی)، صاحبان دفاتر خدمات دولت الکترونیک (پلیس ۱۰+۱۰) و دفاتر خدمات الکترونیک شهر.
- ۲۱- صاحبان سایه گاه های اختصاصی فرآورده های نقش و گاز (پمپ های بنزین و گازوئیل و گاز).
- ۲۲- صاحبان مهد های کردک و پیش دستانی.
- ۲۳- ناشران و صاحبان موسسات انتشار ای.
- ۲۴- صاحبان دفاتر خدمات پیک موتوری.
- ۲۵- صاحبان دفاتر خدمات مسافرتی و جهانگردی.
- ۲۶- شریکی فروشان و فنادیبهای دارای کارگاه.
- ۲۷- صاحبان کارگاه های تولید نان های حجمی، فانتزی و صنعتی.

* به موجب تبصره بک ماده ۹۵ قانون مالیات های مستقیم سازمان امور مالیاتی کشور در صورت تشخیص ضرورت تا پایان دی ماه هرسال فهرست مشاغل افزوده شده به بند های (الف) و (ب) ماده ۹۶ (مشمول از آغاز سال بعد) را تهیه و از طریق تشکلهای صنفی و در آگهی در روزنامه رسمی کشور و یکی از روزنامه های کشوری انتشار به مودیان اعلام می دارد.

حساب درآمد و هزینه: از --/--/--- تا --/---/---		
		۱- فروش کالا (خالص)
		۲- درآمد حاصل از ارایه خدمات
		۳- درآمد حاصل از فروش دارایی‌ها
		۴- سایر درآمدها
	جمع فروش و درآمد	
		کسر می‌شود: ۱- خرید کالا (خالص)
		۲- هزینه اجراه محل
		۳- هزینه حقوق و دستمزد
		۴- هزینه استهلاک دارایی‌ها
		۵- هزینه آب، برق، گاز، تلفن و...
		۶- هزینه پیمه داراییها
		۷- هزینه حمل و نقل
		۸- سایر هزینه‌ها
	جمع خرید و هزینه‌ها	
		کسر می‌شود موجودی کالا و مواد در اول دوره
		اضافه می‌شود موجودی کالا و مواد در پایان دوره
		سود (زیان) و بیمه

۱۰

صورت اموال و دارایی‌ها

ارزش دفتری	استهلاک اثباتشده		مانده پایان دوره	شرح اموال و دارایی‌ها	مانده اول دوره
	استهلاک سال جاری	مانده اول دوره			
				ساختمان	
				ماشین آلات	
				وسایط نقلیه	
				اثاثیه و منصوبات	
				سایر دارایی‌ها (صورت ریز ضمیمه شود)	
				جمع	

۱۱

جدول مالیات و عوارض بر ارزش افزوده

12

* صاحبان مشاغل موضوع بند ب ماده ۹۵ قانون مالیات های مستقیم

500-370

21.05.2013 15:13

- 14 -

* مشاغلی که فاقد شریک یا شرکاء می باشند نیازی به تکمیل این جدول ندارند.

* نمونه فرم سری و مربال شناسنامه

پیوست شماره شش

صاحبان مشاغل موضوع بند ب ماده ۹۵ قانون مالیات های م

داره کل امور مالیاتی

اره امور

الباب

سالنامه (۱)

١- نام	٢- نام علاوه از گزینه: ....
.....	٣- نام پسرخوان: ....
.....	٤- نام مادرخوان: ....
.....	٥- مسکن شناختنی: ....
.....	٦- شماره مردمی: ....
.....	٧- محل صدور: ....
.....	٨- شماره ملی: ....
.....	٩- تاریخ تولد: ....
.....	١٠- میلادی: ....
.....	١١- میزان مهم املاک (در درصد): ....
.....	١٢- میزان کارهای ....
.....	١٣- نوع ثغیرات: ....
.....	١٤- نهرت کسر: ....
.....	١٥- شماره اقتصادی: ....
.....	١٦- کد رسمی شغلی: ....
.....	١٧- شناسه و ازرس صدور پرونده کسب: ....
.....	١٨- حجم اجاده (با مجمع صفون): ....
.....	١٩- نشانی و غیر محل صفات: ....
.....	٢٠- نوع مالکیت: ....
.....	٢١- نشانی و غیر محل حمل مکوت: ....
.....	٢٢- نشانی و غیر محل کارگاه: ....
.....	٢٣- نشانی و غیر محل املاک: ....
.....	٢٤- شناسه ثغیر همراه (و همراه از اسناد پیمانگر): ....
.....	٢٥- شناسه ثغیر همراه (و همراه از اسناد پیمانگر): ....

1F

سیوست شماره هفت

۲) مشخصات دفتر جلد ...

دفتر درآمد و هزینه

«صاحبان مشاغل بند ب ماده ۹۵ قانون مالیات های مستقیم»

شماره چاپی صفحه

جمع تقلیل به صفحه بعد

16

سازمان امور مالیاتی کشور سازمانی است پیشو ور منطقه که با استفاده از سرمایه انسانی متعدد و توانمند، فناوری های روز آمد و دویکردهای نوین مالیاتی، مصمم است مالیات حفظ دولت را با کمترین هزینه و با بیشترین دقت جمع آوری نماید و به عنوان یک سازمان پیشرفت، مؤثر و معتبر در ارائه خدمات بهینه و با کیفیت در راستای رضامندی مودابان شناخته شود.

روابط عمومی
امور مالیاتی استان تهران